SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:514

av Jesper Skalberg Karlsson (M)

Skyddade personuppgifter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att med utgångspunkt i pågående myndighetsuppdrag utreda ytterligare åtgärder som underlättar vardagen för de som lever med skyddade personuppgifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Att få skyddad identitet ska ge trygghet, inte kännas som ett straff. Människor i Sverige får skydd av vitt skilda skäl – efter partnervåld, hedersrelaterade hot eller efter att ha vittnat mot kriminella nätverk – men oaktat orsaken får inte den skyddade identiteten bli ett alltför stort hinder i vardagen. Skyddad identitet ska vara just ett skydd.

Idag fastnar många i krångliga situationer och utsätts för onödiga risker. Det handlar bland annat om att folkbokföring och adresshantering försvåras, att vård och skola inte synkroniseras på ett bra sätt när man flyttar till en ny kommun och att sekretesskedjor brister. Även kontakter med banker och försäkringsbolag kan bli komplicerade när krav på identifiering och kundkännedom ska förenas med skyddet för personuppgifterna. Lägg därtill byråkratiska och svåra fordonsärenden, fastighetsaffärer och företagstransaktioner.

Den moderatledda regeringen har tagit flera steg för att förbättra skyddet. Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att samordna och följa upp myndigheters

arbete med skyddade personuppgifter, med slutredovisning i mars 2027. Skatteverket har på regeringens uppdrag etablerat en nationell samverkansstruktur för en mer enhetlig, säker och effektiv hantering. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket fick också i sina regleringsbrev för 2025 uppdrag att redovisa hur de säkerställer en säker hantering av skyddade personuppgifter. Det är viktiga steg som behöver följas av konkreta förbättringar i människors vardag.

Men det behövs fortsatt ett samlat arbete för att människor med skyddad identitet ska få en enklare vardag och ett bättre skydd. I dag kan det vara ett helt projekt att boka en vårdtid, skriva på ett kontrakt för en ny bostad eller hämta ut ett paket. Man tvingas ofta berätta saker om och om igen, vänta längre än andra och leva på hoppet om att alla i kedjan gör rätt. För barnfamiljer blir vardagslogistiken onödigt betungande och för den som vittnat mot ett kriminellt gäng kan några feltryckningar i ett system innebära verklig fara.

Jämställdhetsmyndighetens uppföljning 2026 visar att bristande kunskap och rutiner fortfarande leder till att myndigheter röjer skyddade personuppgifter. Att samverkan har etablerats betyder alltså inte att problemen är lösta. Det fortsatta arbetet behöver omfatta både myndigheternas hantering och de praktiska hinder som uppstår hos privata aktörer, exempelvis banker, försäkringsbolag och företag som hanterar paket och leveranser.

En översyn bör ha som mål att systemet med skyddad identitet ska vara likvärdigt och säkert i hela landet, att det finns en enkel kontaktväg när något går fel och att ingen ska behöva välja mellan säkerhet och att leva ett liv som andra. Översynen bör bygga vidare på de pågående uppdragen och identifiera vilka ytterligare förändringar i regler, rutiner och digitala tjänster som behövs. Ansvaret måste vara tydligt när uppgifter riskerar att röjas, så att den enskilde snabbt kan få hjälp. Barn, våldsutsatta och vittnen ska ha starkt skydd – inte bestraffas med ett liv av krångel. Det handlar sammantaget om att göra det möjligt att leva ett så normalt liv som möjligt, även om man har skyddad identitet. Detta bör ges regeringen till känna.

Jesper Skalberg Karlsson (M)